

Nr 40.

Ankom till Riksdagens kansli den 29 april 1910, kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af 14 och 29 §§ i nämnda förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af vin och öl, dels en i anledning däraf väckt motion.

Genom en den 17 december 1909 dagtecknad proposition, nr 10, hvilken blifvit hänvisad till lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet förda protokoll, föreslagit Riksdagen besluta, att 14 och 29 §§ af nämnda förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af vin och öl skulle från dag, som Kungl. Maj:t bestämde, erhålla följande förändrade lydelse:

*Kungl.
Maj:ts
proposition.*

14 §.

Tillverkare af vin eller öl äfvensom den, som eljest äger att till afhämtning försälja vin eller öl, vare berättigad att, den förre från tillverkningsstället, den senare från försäljningsstället på rekvisition försända dem till köpare; dock må vid sådan försändning dryckerna ej aflämnas annat än inomhus till därstädes boende, vid järnvägsstation eller å fartyg, och skall den, som forslar dem, vara försedd med en af säljaren eller hans befullmäktigade ombud utfärdad och underskrifven förteckning, upptagande, särskildt för hvarje köpare, dennes namn, det ställe där och dagen när dryckerna skola aflämnas samt den försända myckenheten. Säsom ombud, hvarom nyss är sagdt, må ej den, som forslar dryckerna,

användas. Nämnda förteckning skall på anfordran af krono- eller polisbetjänt, ledamot af kommunalnämnden eller af kommunalnämnden utsedd person uppvisas.

29 §.

1. Förekomma oordningar i anledning af utskänkning, som enligt 6 § 2 mom. idkas af gästgivare eller skjutsentreprenör, eller varder rättigheten till sådan utskänkning missbrukad, äger Kungl. Maj:ts befallningshafvande förbjuda rättighetens innehafvare att med utskänkingsrörelsen fortsätta eller ock stadga de inskränkningar vid rörelsens utöfvande, som kunna finnas erforderliga.

2. Förbud må jämväl af Konungens befallningshafvande meddelas mot fortsättande af utskänkingsrörelse, som bedrifves på grund af 6 § 3 mom., då utskänkningen befinnes ske i större omfattning eller på annat sätt än i nämnda lagrum afses.

3. Förekomma oordningar med anledning af sådan försäljning till afhämtning af vin eller öl, som af tillverkare utöfvas å tillverkningsstället, äger Kungl. Maj:ts befallningshafvande stadga de inskränkningar vid rörelsens utöfning, som kunna finnas erforderliga, eller ock för viss tid förbjuda dess fortsättande.

Herr Alm-
qvists
motion.

I sammanhang med nämnda proposition har utskottet till behandling förehaft en i anledning därpå inom Andra kammaren af herr *Knut Almqvist* väckt motion nr 176, däri motionären, med instämmande af herrar *Ollas A. Ericsson, Hans Andersson, Ivan Svensson, G. Åkerlund, Wilh. Andersson, W. Lundin, C. J. Berggren, Gust. Odqvist, S. H. Kvarnzelius, C. G. Thor, J. Byström* och *Hans von Horn*, hemställt,

att Riksdagen måtte besluta, att till § 29 i Kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 fogas ett 4:de moment af följande lydelse:

Därest inom socken å landet rätt till försändning af öl, hvarom i 14 § sägs, utöfvas och det visar sig, att därigenom främjas olofflig försäljning af maltdrycker eller oordningar eljest föranledas, äger Konungens befallningshafvande efter därom af vederböraude kommunalnämnd eller kommunalstämma gjord framställning rätt att förbjuda den, som försändningen besörjer, äfvensom där omständigheterna därtill föranleda den försäljare, för hvars räkning försändningen äger rum, att inom socken vidare utöfva dylik rättighet.

Till stöd härför har anförts följande:

»I Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 10 angående ändrad lydelse af 14 och 29 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af vin och öl föreslås skärpta bestämmelser för bryggerier, hvilkas försäljning af öl till afhämtning föranledt oordningar. Till § 29 skulle nämligen tillfogas ett nytt moment, hvarigenom Konungens befallningshafvande tillerkännes rätt att stadga sådana inskränkningar vid rörelsens utöfning, som kunna befinnas erforderliga, eller ock för viss tid förbjuda dess fortsättande.

Detta förslag är föranledt af Riksdagens skrifvelse den 9 april 1908 och afser som synes att förekomma oordningar vid försäljning af öl till afhämtning vid bryggerierna.

Emellertid synes man med allt skäl kunna ifrågasätta, huruvida ej en dylik rättighet borde tillerkännas Konungens befallningshafvande äfven för det fall, då oordningar uppstå eller förordningens bestämmelser i öfrigt kringgå, när ölet utsändes på rekvisition.

Att oordningar härvidlag förekomma likaväl som vid försäljning af öl till afhämtning, torde ej kunna förnekas. De i någon mån skärpta bestämmelserna, som år 1905 vidtogos i förordningens § 14, hafva visat sig icke tillfyllestgörande, där bryggerierna eller deras utkörare vilja kringgå lagen.

Det är för åklagaren synnerligen svårt att åstadkomma bevis om olofflig försäljning, då de som önska förskaffa sig öl på olaga väg ej gärna vilja anmäla den som försett dem därmed. Därtill kommer, att den ölkörare, som ej vill följa lagen, har mångahanda knep att kringgå lagens bestämmelser.

Då han beträdes med olaga utskänkning af öl, uppger han sig t. ex. önska skänka en ölkonsument ett antal flaskor af det dag-öl, hvarmed bryggeriägaren lärer äga för vana att begåfva sin utkörare — mångahanda andra utvägar att förtiga.

Häri genom lyckas han få konsumenter af öl på många platser, där ölet eljest ej står att erhålla och hvarigenom skapas ett behof af alkoholhaltiga drycker, som hvarken ur nykterhets- eller ekonomisk synpunkt borde uppmuntras.

Såsom enda effektiva medlet att kunna öfvervaka, att kringsändandet af öl efter rekvisition sker i full öfverensstämmelse med förordningens föreskrifter, måste därför framhållas den redan tillföre ifrågasatta förbudsmöjlighet, för viss tid inom en viss kommun mot försändning af öl efter rekvisition, därest det visar sig, att denna rörelse bedrivs på ett sådant sätt, att olofflig kringföring därigenom främjas eller föranleder oordningar.

Denna utväg har Konungens befallningshafvande i Södermanlands län redan den 23 september 1903 i en till Kungl. Maj:t ingifven skrifvelse föreslagit och inga förändrade förhållanden hafva sedan dess inträdt.

Nämnda befallningshafvande påpekar i denna skrifvelse, att man ej behöfver befara, att genom en sådan förbudsmöjlighet näringens lofliga bedrivande skulle obehörigen inkräktas. Utom det att ett förbud komme att på samma gång drabba allenast en viss utkörare eller tillverkare och således behovet af maltdrycker inom en ort komme att fyllas från annat håll, torde ej komma i fråga, att en sådan förbuds rätt inom kommunerna komme att annat än undantagsvis anlitas. Men därigenom vunnes emellertid en kraftig eggelse för tillverkarne att själfva tillse, att deras rörelse bedrefves på ett fullt lagligt sätt samt att till biträden därvid skaffa sig pålitliga och laglydiga personer, då de nu snart sagdt hade ett ekonomiskt intresse af att uppsöka motsatsen.

Då nu genom Kungl. Maj:t:s proposition nr 10 blifvit föreslaget, att en utvidgad rätt beträffande förbud för ölförsäljning till afhämtning skulle läggas i Konungens befallningshafvandes händer borde äfven, synes mig, på samma gång denna rätt utsträckas äfven för ölförsäljning på rekvisition, då framställningar i sådant afseende framkomma från de kommunala myndigheterna.

I sådant afseende torde lämpligast till § 29 fogas ett fjärde moment, som tillerkänner Konungens befallningshafvande denna rätt.»

*Utskottets
yttrande.*

Ifrågavarande *proposition* är, såsom i det vid densamma fogade utdrag af statsrådsprotokollet erinrats, föranledd af Riksdagens skrifvelse den 9 april 1908, däruti Riksdagen af anförda skäl ifrågasatt inskränkning i rätten att å tillverkningsställe till afhämtning försälja därstädes tillverkad vin och öl.

Beträffande i öfrigt de skäl, som ligga till grund för propositionen, får utskottet hänvisa till nämnda utdrag af statsrådsprotokollet.

Utskottet har vid granskning af det i propositionen innefattade förslaget icke funnit anledning att mot detsamma framställa någon erinran.

Såsom framgår af den ifrågavarande *motionen*, har i densamma yrkats, att den i 14 § af förordningen angående försäljning af vin och öl medgifna rätten för den, som äger att till afhämtning försälja dylika drycker, att äfven på rekvisition försända dem till köpare, måtte kunna under vissa förutsättningar af Konungens befallningshafvande förbjudas. Motionen har sålunda ej såsom propositionen afseende endast å tillverkare,

utan å hvarje annan, som har rätt till försäljning till afhämtning af vin och öl enligt förordningen. Det af motionären påyrkade förbudet, som ej skulle begränsas till viss tid, skulle meddelas, förutom om oordningar följde af den ifrågavarande försändningen, jämväl om det visade sig, att däri-genom främjades oloflig försäljning af maldrycker.

Redan vid 1905 års riksdag framställdes af samma motionär enahanda yrkande, som det nu ifrågavarande, endast med den afvikelsen, att det åsyftade förbudet skulle meddelas af kommunalnämnden samt sedermera underställas Konungens befallningshafvande, och skulle stadgande därom införas i förordningens 30 §. Sistnämnda motion, som afstyrktes af vederbörande utskott, blef af båda kamrarna afslagen.

I förutberörda vid omförmälda proposition fogade yttrande till statsrådsprotokollet framhålles, att det vore naturligt, att tillverkning utan rätt att afyttra de tillverkade varorna saknade så godt som allt värde, samt att därför ingripande i tillverkarens försäljningsrätt vore långt betydelsefullare och i regel mer grannliga än ett ingripande i en försäljningsrättighet, som utöfvades efter särskildt tillstånd. Äfven om den förra rättigheten endast tillfälligtvis förbjödes, kunde förbudet påtagligen få en djupt ingripande betydelse i företagets hela ekonomi. Ur antydda synpunkt ansågs det angeläget, att i fall, där med stöd af det i propositionen föreslagna nya stadgandet i förordningens 29 § tillverkare förbjödes försälja till afhämtning, han åtminstone garanterades den i 14 § afsedda rätt till försändning på rekvisition. I sådant syfte har därför föreslagits den ändring, propositionen innehåller, i sistnämnda §.

Äfven utskottet synes det tydligt, att motionärens förslag, försåvidt detsamma afser tillverkare, kan innebära ett under många förhållanden afsevärdt ingrepp i dennes rätt. Det synes äfven obilligt, att, såsom föreslås, göra tillverkaren ansvarig för här afsedda oordningar, hvilka det alls icke eller åtminstone i vida mindre mån än vid fråga om sådana oordningar, som afses i propositionen, står i hans makt att — utan att upphöra med den fortfarande fria tillverkningen — förhindra.

Med afseende å de fall, då försändande på rekvisition af ifrågavarande drycker sker af den, som på grund af särskildt tillstånd äger rätt att försälja dem, vill utskottet erinra, att det enligt gällande lagstiftning står vederbörande till buds, dels att i försäljningsrättigheten föreskrifva för särskilda fall erforderliga inskränkningar, dels ock att under i förordningen angifna förutsättningar förbjuda rörelsens fortsatta bedrifvande. Är fråga om sådant endast tills vidare meddeladt tillstånd, som endast afser försäljning till afhämtning, kan detsamma när som helst återkallas.

Att, såsom skulle kunna tänkas, så till vida tillmötesgå motionärens yrkande, att förbud, som af honom åsyftas, skulle kunna drabba endast den, hvilken för tillverkarens eller försäljningsrättsinnehafvarens räkning ombesörjer försändningen, skulle enligt utskottets mening innebära en mot denne oberättigad stränghet, hvilken skulle vara desto mindre lämplig, som därmed helt visst föga vore vunnet för det af motionären afsedda ändamålet.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

1:o) att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition måtte af Riksdagen bifallas, samt

2:o) att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 april 1910.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Reservation.

Beträffande utskottets hemställan under 2).

Herrar *Widén, Lindhagen, Pettersson* från Södertälje, *Berggren, Jansson* i Edsbäcken och *Olsson* i See hafva anfört följande:

»Vi anse, att de i motionen omförmälta olägenheter, som kunna yppa sig genom utöfvande i socken på landet af sådan försändning af maltdrycker, som afses i 14 § af kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af vin och öl, äro af den allvarliga beskaffenhet, att de böra, såvidt möjligt, förekommas. Då vi emellertid anse det föreslagna tillägget till 29 § nämnda förordning icke kunna i den i motionen gifna

formen godkännas, samt därjämte straffbestämmelse för öfverträdelse af meddeladt förbud synes böra meddelas, hemställa vi,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till K. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och till Riksdagen inkomma med förslag till sådan ändring i kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af vin och öl, att de i motionen omförmälta olägenheter, som i socken på landet kunna uppstå af sådan försändning af maldrycker, som omförmäles i 14 § af nyssnämnda förordning, må kunna förebyggas.»

Herrar *Ridderbjelke* och *Ersson* hafva anhållit få antecknadt, att de icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.
